

Prawo prywatne międzynarodowe Ćwiczenia 1

Dr Rafał Skibicki
Centrum Badań Problemów
Prawnych i Ekonomicznych
Komunikacji Elektronicznej

Prawo prywatne międzynarodowe ćwiczenia

rafal.skibicki@uwr.edu.pl

Konsultacje:

- Podane na stronie wydziałowej
- E-mail, Teams w razie potrzeby

Kollokwium 20 pytań testowych + 1 kazus

WAŻNE!

OCENA KOŃCOWA = OCENA Z
KOŁOKWIUM + AKTYWNOŚĆ* +
OBECNOŚĆ

* 3 PLUSY TO 0.5 OCENY W GÓRĘ

Nieobecności

1 nieobecność dozwolona

Nieodrobiona nieobecność → -
0,5 do oceny końcowej

Odrabianie: na konsultacjach (e-mail lub Teams)

Plan zajęć

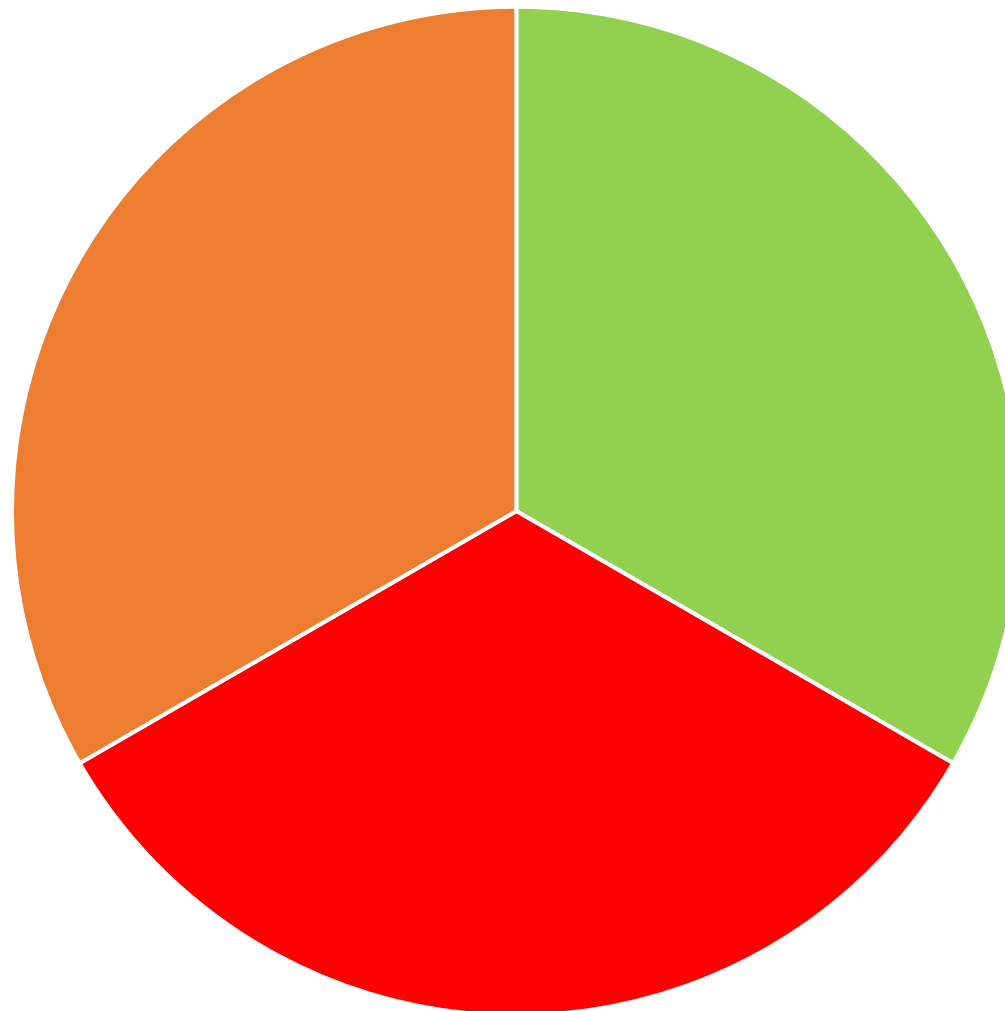
1	Pojęcie i źródła prawa prywatnego międzynarodowego. Stosowanie prawa prywatnego międzynarodowego. Stwierdzenie treści oraz zastosowanie prawa obcego
2	Wyznaczanie i zakres statutu personalnego osób fizycznych i prawnych, czynności prawnych, przedstawicielstwa oraz przedawnienia
3	Wyznaczenie i zakres prawa właściwego dla zobowiązań
4	Wyznaczanie i zakres prawa właściwego dla praw rzeczowych i dla sytuacji życiowych z zakresu prawa spadkowego.
5	Kolokwium
6	Wyznaczenie i zakres prawa właściwego dla sytuacji życiowych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego

Literatura

- **J. Gołaczyński**, Prawo prywatne międzynarodowe, wyd. 5, Warszawa 2017;
- **J. Gołaczyński, P. Pęcherzewski** (red.), Kazusy z ppm i mpc, Wrocław 2012 – dostępne pod adresem <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/39356/Kazusy.pdf>
- **M. Pazdan**, PPM, wyd. 16, Warszawa 2017 r.
- **P. Łaski**, PPM. Pytania. Testy. Kazusy, Tablice, Warszawa 2011

Dlaczego PPM?

■ Cywil ■ Karne ■ Admin ■

Pojęcie i źródła prawa prywatnego międzynarodowego.
Stosowanie prawa prywatnego międzynarodowego.
Stwierdzenie treści oraz zastosowanie prawa obcego.

Pojęcie prawa prywatnego międzynarodowego

Ujęcie wąskie

- Zespół norm prawnych, których jedynym celem jest **rozgraniczenie sfery działania** różnych **systemów prawnych państw** w zakresie **jedynie prawa prywatnego**.
- **Prawo prywatne** = cywilne + rodzinne + prawo pracy

Ujęcie szerokie

- PPM w ujęciu wąskim + normy merytoryczne mające międzynarodowy zasięg

Art. 1. ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe

Ustawa niniejsza reguluje właściwość prawa dla stosunków z zakresu prawa prywatnego związanych z więcej niż jednym państwem.

Źródła prawa prywatnego międzynarodowego

▶ Prawo wewnętrzne

- ▶ Np. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2011 r. nr 80 poz. 432)

▶ Umowy międzynarodowe

- ▶ Wielostronne (konwencje)
 - ▶ Np. Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze dnia 4 maja 1971 r. (Dz.U. 2003 nr 63 poz. 585)
 - ▶ Umowy międzynarodowe zawierające normy merytoryczne
 - ▶ Np. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286 z późn. zm.),
 - ▶ Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Nowym Jorku dnia 14 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 45, poz. 282 z późn. zm.)
 - ▶ Konwencje międzynarodowe z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego
 - ▶ Np. Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 10 czerwca 1958 r. (Dz. U. z 1962 r. nr 9 poz. 41)
- ▶ Dwustronne

▶ Prawo UE

- ▶ Np. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. UE L 177 z 04.07.2008 r., s.6)

▶ zwyczaje

Źródła prawa prywatnego międzynarodowego

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. 2011 nr 80 poz. 432)

Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych, sporządzona w Hadze dnia 4 maja 1971 r. (Dz.U. 2003 nr 63 poz. 585)

Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, sporządzona w Hadze dnia 5 października 1961 r. (Dz.U. 1969 nr 34 poz. 284)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz. Urz. UE L 177 z 04.07.2008 r., s.6)

Rozporządzenie (WE) nr 864/2007/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007 r., s.40)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. U. UE L 201 z 27.7.2012 r., s.107–134)

Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze w dniu 19 października 1996 r. (Dz. Urz. UE L 151 z 11.06.2008 r., s.39; Dz. U. z 2010 r. Nr 172, poz. 1158).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 7 z 10.01.2009, s.1)

Rozporządzenie 4 lipca 2012 r. i wykonywania urzędowych dotyczących europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz. Urz. UE L 201 z 27.7.2012, s.107)

Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (Dz. Urz. UE L 9 z 16.12.2009, s.1).

Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. 1997 nr 45 poz. 286)

Źródła prawa prywatnego międzynarodowego

Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Nowym Jorku dnia 14 czerwca 1974 r. (Dz.U. 1997 nr 45 poz. 282)

Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (Dz.U. 2014 poz. 1380 t.j.).

Cześć IV - Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014 poz. 101 t.j.).

Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.U. L 199, 31.7.2007, s.1).

Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz. U. UE L 399, 30.12.2006, s.1).

Rozporządzenie Rady (WE) NR 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. UE L 174, 27.06.2001, s.1).

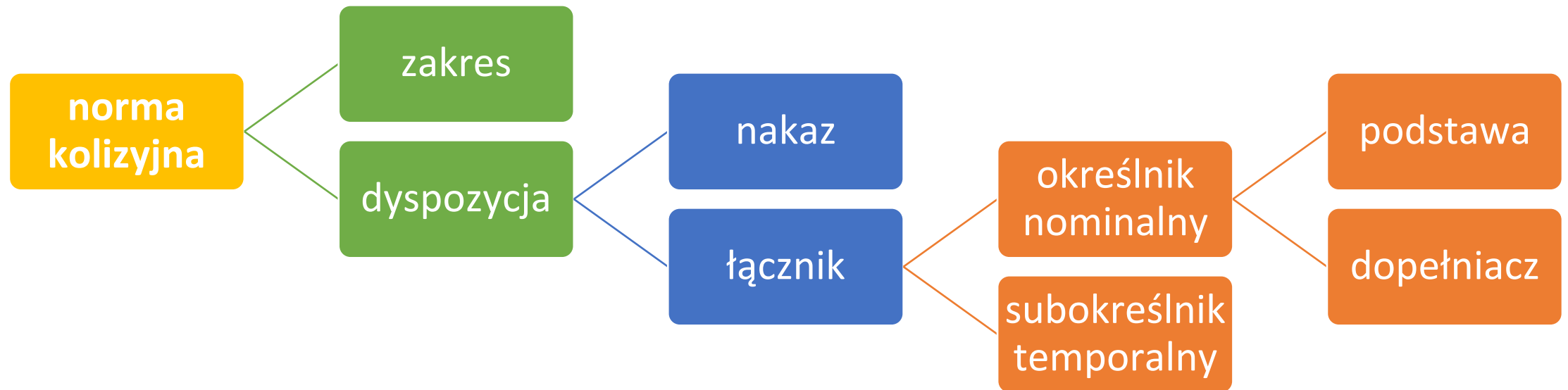
Rozporządzenie (WE) NR 805/2004 parlamentu europejskiego i rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.U. UE L 143 z 30.04.2004, s.15).

Rozporządzenie rady (WE) NR 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. UE L 338 z 23.12.2003, s.1)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. UE L 351 z 20.12.2012, s.1)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. UE L 189, 27.6.2014, s. 59–92)

Norma kolizyjna i jej budowa

Budowa normy kolizyjnej

Zakres (hipoteza) – zawiera opis sytuacji życiowej lub grupy takich sytuacji podany w sposób abstrakcyjny, do których ma być adresowana norma kolizyjna

Dyspozycja – budowa dwuczłonowa:

1) **nakaz** stosowania prawa określonego państwa,

2) **łącznik - kryterium**, za pomocą którego wskazywane jest prawo określonego państwa

Łącznik

Określnik nominalny

podstawa np. obywatelstwo, siedziba, miejsce zamieszkania, miejsce położenia, miejsce zawarcia, miejsce wykonania

dopełniacz kogo?czego? np. osoba fizyczna, osoba prawna, rzecz, umowa

Subokreślnik temporalny

powiązanie w czasie sytuacji życiowej opisanej w zakresie normy z określnikiem nominalnym - np. z chwili swojej śmierci, z chwili zawarcia małżeństwa, każdoczesne, z chwili uznania itp.

może być także wymóg ustalenia w drodze wykładni - kiedy subokreślnik nie został wskazany w normie *expressis verbis*

Budowa normy kolizyjnej

Art. 41 ppm

Własność i inne prawa rzeczowe

ZAKRES

podlegają

NAKAZ

prawu państwa, w którym znajduje się ich przedmiot.

określnik nominalny

ŁĄCZNIK

podstawa

dopełniacz

DYSPOZYCJA

Rodzaje łączników

Łącznik podmiotowy

dot. podmiotu, zwany personalnym

np. obywatelstwa, domicylu
(miejsce zamieszkania),
przynależność osoby prawnej

Łącznik przedmiotowy

dot. przedmiotu

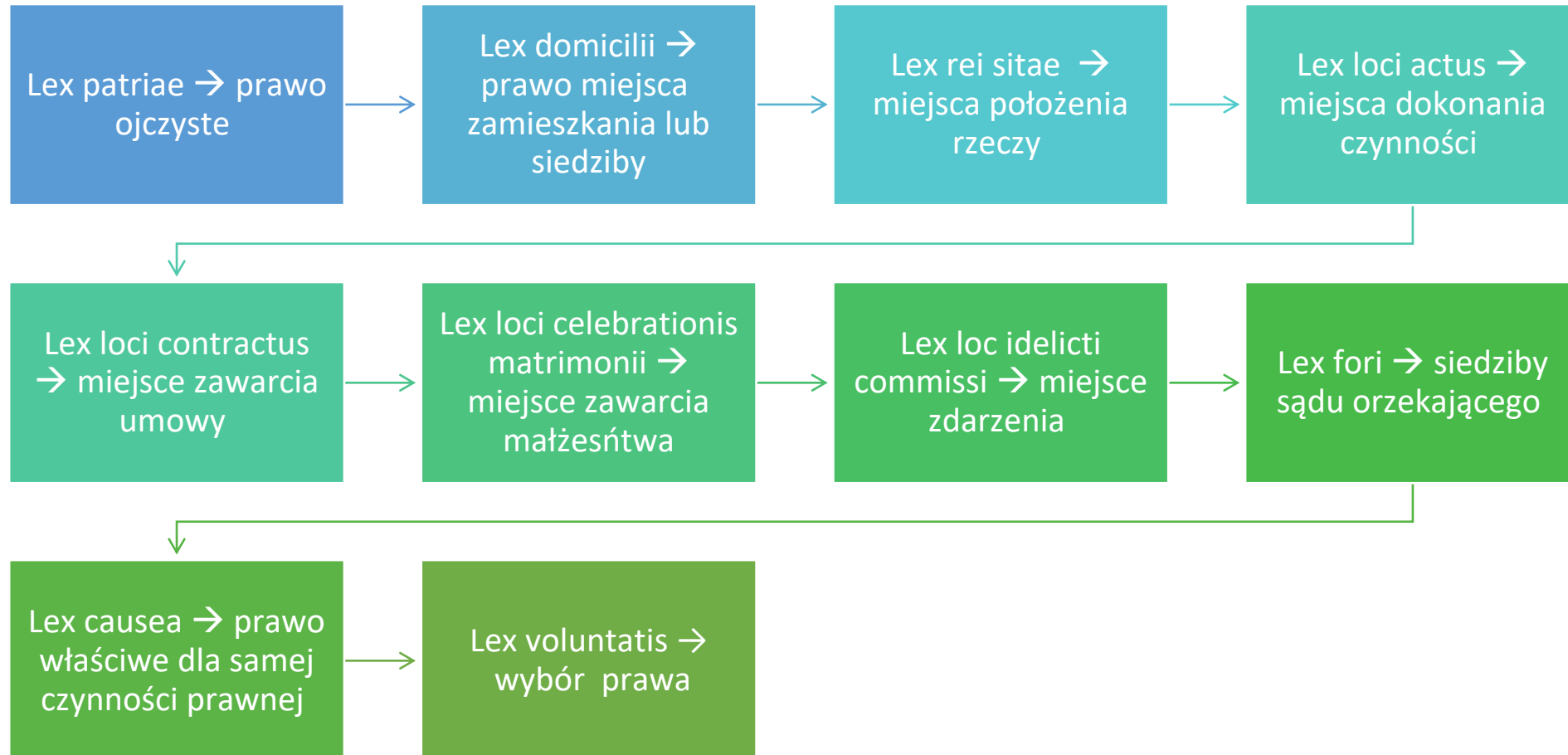
np. miejsce położenia
rzeczy, dokonania czynności
prawnej, łącznik czynności prawnej,
siedziby sądu

Łącznik subiektywny

wybór prawa

W zależności od łącznika stosujemy:

Kwalifikacja pojęć prawnych

Odeślanie

Instytucja prawa prywatnego międzynarodowego, która przewiduje, aby prawo prywatne międzynarodowe innego państwa wskazało prawo merytoryczne miarodajne dla stosunku prawnego.

Odeślanie
zwrotne

Odeślanie
dalsze

Odeślanie
pośrednie

Odeślanie zwrotne

PPM państwa A
wskazuje jako
właściwe prawo
merytoryczne prawo
państwa B

PPM państwa B
wskazuje jako
właściwe prawo
merytoryczne prawo
państwa A

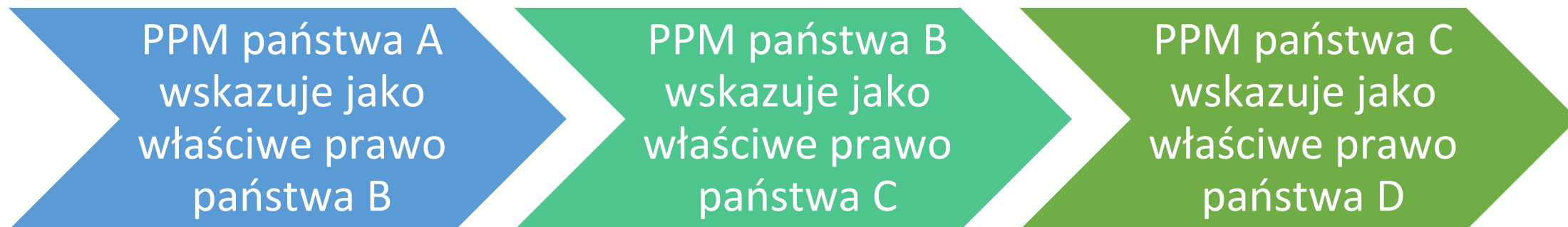
Odesłanie zwrotne

Art. 5 ustawy

- 1. Jeżeli prawo obce, wskazane jako właściwe przez ustawę niniejszą, każe stosować do danego stosunku prawnego prawo polskie, stosuje się prawo polskie.
- 2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli wskazanie prawa właściwego:
 - 1) nastąpiło w drodze wyboru prawa;
 - 2) dotyczy formy czynności prawnej;
 - 3) dotyczy zobowiązań umownych, pozaumownych lub z jednostronnych czynności prawnych, dla których prawo właściwe określa niniejsza ustawa.

Art. 20 Rzym I, art. 24 Rzym II – wyłączenie odesłania

Odeślanie dalsze

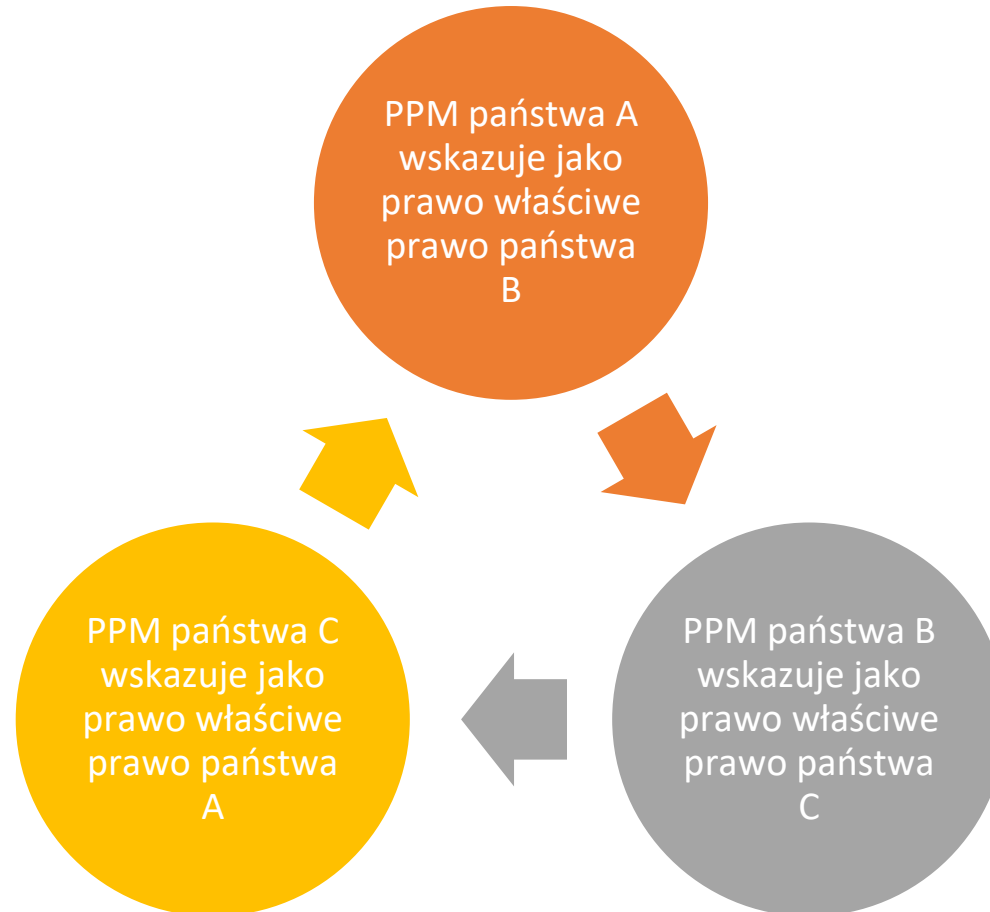

Odeślanie dalsze

Art. 17 ustawy

- 1. Osoba prawna podlega prawu państwa, w którym ma siedzibę.
- 2. Jeżeli jednak prawo wskazane w przepisie ust. 1 przewiduje właściwość prawa państwa, na podstawie którego osoba prawna została utworzona, stosuje się prawo tego państwa.

Odeślanie pośrednie

Klauzula porządku publicznego

Art. 7 ustawy
prawo prywatne
międzynarodowe

- Prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałyby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Działanie
dozwalające

Działanie
zakazujące

Niejednolite prawo

Art. 9 ustawy prawo prywatne międzynarodowe

- Jeżeli w państwie, którego prawo jest właściwe, obowiązują różne systemy prawne, **prawo tego państwa wskazuje**, który z tych systemów należy stosować. W razie braku takiego wskazania, stosuje się ten z tych systemów, który związany jest **najściślej** z danym stosunkiem prawnym.

Konflikt
interlokalny

Konflikt
interpersonalny

Konflikt przechodni

Kiedy nastąpiła zmiana stanu prawnego

Stosując prawo z danego systemu prawnego konflikt rozstrzygamy za pomocą norm pochodzących z tego systemu, a nie własnych norm prawa przechodniego

Zmiana statutu

Zmiana norm kolizyjnych prawa prywatnego międzynarodowego (np. zmiana systemu prawnego wskutek konfliktu zbrojnego, zmiana prawa prywatnego międzynarodowego)

Zmiana powiązania danego stosunku cywilnoprawnego mającego decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia właściwości prawa merytorycznego

Należy posługiwać się regułami prawa przechodniego, które w tym zakresie będą miały zastosowanie,
Np. art. 41 ust. 2: Nabycie i utrata własności, jak również nabycie i utrata oraz zmiana treści lub pierwszeństwa innych praw rzeczowych, podlegają prawu państwa, w którym przedmiot tych praw znajdował się w chwili, gdy nastąpiło zdarzenie pociągające za sobą wymienione skutki prawne.

Normy, które zawierają subokreślnik temporalny, mają statut niezmienny

Normy, które nie zawierają subokreślnika temporalnego i mówią o "każdoczesnym prawie" mają statut zmienny.
Np. art. 51 ust 1: Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają każdoczesnemu wspólnemu prawu ojczyzny.

Kwestia wstępna

Zagadnienie, dla którego należy poszukiwać prawa właściwego, powstałe przy rozpatrywaniu prawa właściwego dla sprawy głównej

Lex causae

Lex fori

Stosowanie obcego prawa merytorycznego

Zasada równorzędności

Obce normy podlegają podobnym regułom stosowania jak normy polskie, ale należy wykorzystywać reguły istniejące w tym systemie prawnym, z którego pochodzą

Art. 51a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych

- § 1. Sąd z urzędu ustala i stosuje właściwe prawo obce. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie tekstu tego prawa oraz wyjaśnienie obcej praktyki sądowej.
- § 2. Sąd może zwrócić się do Ministra Sprawiedliwości również o udzielenie informacji co do istnienia wzajemności w stosunkach z państwem obcym.
- § 3. Celem ustalenia treści prawa obcego lub obcej praktyki sądowej albo istnienia wzajemności sąd może zastosować także inne środki, w tym zasięgnąć opinii biegłych.

Art. 10 ustawy Prawo prywatne międzynarodowe

- 1. Jeżeli nie można ustalić okoliczności, od których zależy właściwość prawa, stosuje się prawo najściślej związane z danym stosunkiem prawnym.
- 2. Jeżeli nie można stwierdzić w rozsądnym terminie treści właściwego prawa obcego, stosuje się prawo polskie.

Stosowanie obcego prawa publicznego

Art. 6 ustawy prawo prywatne międzynarodowe

- 1. Prawo właściwe stosowane na podstawie przepisów ustawy niniejszej obejmuje także przepisy prawa publicznego, które według tego prawa znajdują zastosowanie do danego stosunku prawnego.
2. Jeżeli prawo właściwe dla ocenianego stosunku prawnego zawiera przepisy przewidujące domniemania prawne lub inne reguły określające ciężar dowodu, odnoszące się do tego stosunku, stosuje się te przepisy.

Przepisy wymuszające swoją właściwość

Normy wymuszające swoje zastosowanie bez względu na wybór prawa

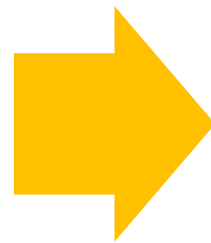
Nazywane przez niektórych jednostronnymi normami kolizyjnymi

Odnoszą się do stosunków prawnych powiązanych z obcym i własnym systemem prawnym

Przepisy wymuszające swoją właściwość

Art. 8 ppm

1. Wskazanie prawa obcego nie wyłącza zastosowania tych przepisów prawa polskiego, z których treści lub celów w sposób niewątpliwy wynika, że regulują one podlegający ocenie stosunek prawny bez względu na to, jakiemu prawu on podlega.

2. Przy stosowaniu prawa właściwego można uwzględnić przepisy bezwzględnie wiążące innego państwa, z którymi oceniany stosunek prawny jest ściśle związany, jeżeli przepisy te, według prawa tego państwa, stosuje się bez względu na to, jakiemu prawu ten stosunek podlega. Podczas rozstrzygania o uwzględnieniu tych przepisów należy mieć na uwadze ich naturę i cel oraz skutki, które wynikną z ich uwzględnienia oraz te, które wyniknęłyby w razie ich pominięcia.

Przepisy wymuszające swoje zastosowanie - art. 8 PPM

Do pierwszej kategorii zalicza się przepisy antymonopolowe, antykorupcyjne, antyspekulacyjne, przeciwdziałające lichwie, zakazy importowo-eksportowe lub zakazy handlu z państwami wrogimi (embargo), przepisy chroniące system walutowy, obrót nieruchomościami, system transportu, dobra kultury, rynek kapitałowy (giełdy, kredyty) lub ubezpieczeniowy, regulacje dotyczące określonej działalności gospodarczej (ceny, stawki) itp.

Kategoria druga obejmuje natomiast przepisy chroniące słabsze podmioty stosunków cywilnoprawnych: pracownika, konsumenta, najemcę, agenta, franczyzobiorcę, kredytobiorcę, ubezpieczonego, poszkodowanego, podwykonawcę, małżonka, matki, kobiety w ciąży, niepełnosprawnych, osoby starsze, adoptowane dzieci itp.

Przepisy wymuszające swoje zastosowanie

Art. 9 Rzym I

1. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie to przepisy, których przestrzeganie uważane jest przez państwo za tak istotny element ochrony jego interesów publicznych, takich jak organizacja polityczna, społeczna lub gospodarcza, że znajdują one zastosowanie do stanów faktycznych objętych ich zakresem bez względu na to, jakie prawo jest właściwe dla umowy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Niniejsze rozporządzenie nie narusza stosowania przepisów wymuszających swoje zastosowanie państwa sądu orzekającego.

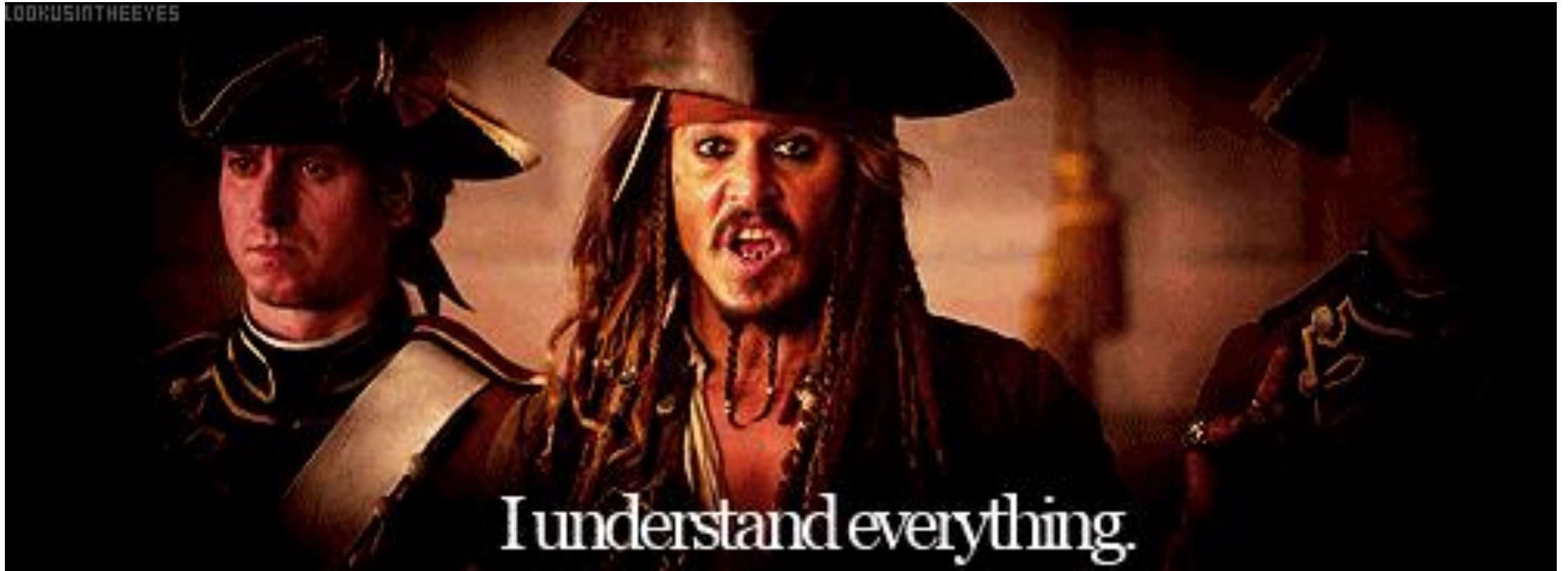
3. Można przyznać skuteczność przepisom wymuszającym swoje zastosowanie państwa, w którym ma nastąpić lub nastąpiło wykonanie zobowiązań wynikających z umowy, w zakresie, w jakim przepisy te powodują, że wykonanie umowy jest niezgodne z prawem. Rozważając przyznanie skuteczności takim przepisom, uwzględnia się ich charakter i cel oraz skutki ich zastosowania lub niezastosowania.

Klauzula ekonomiczna - Art. 10 PPM

- 1. Jeżeli **nie można ustalić okoliczności**, od których zależy właściwość prawa, stosuje się prawo **najściślej związane** z danym stosunkiem prawnym.
 - 2. Jeżeli **nie można stwierdzić w rozsądnym terminie** treści właściwego prawa obcego, stosuje się **prawo polskie**.
-

LOOKUSINTHEEYES

Dziękuję za uwagę 😊